

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет**

***Сутність та перспективи
впровадження
електронної демократії в Україні***

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 15 листопада 2016 р.)**

**Вінниця
ВНТУ
2017**

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ У ВІННИЦІ IMPLEMENTATION OF E-DEMOCRACY IN VINNYTSA

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто нове явище у житті сучасного суспільства – електронну демократію, яка стала можливою завдяки використанню інформаційно–комунікаційних технологій та інформаційної інфраструктури з метою посилення демократичних інститутів, участі громадян у суспільній і політичній діяльності.

Ключові слова: демократія, електронна демократія, електронне урядування, онлайн–послуги, взаємодія влади і громадян.

Abstract

This article focuses on the development of a new phenomenon in modern society – e–democracy, which was made possible through the usage of information, communication technologies and informational infrastructure. The aim of which was to enhance democratic institutions, citizen participation in public and political activities.

Keywords: democracy, e–democracy, e–government, online–services, government and citizens interaction.

Використання інформаційно–комунікаційних технологій розширює можливості органів державної влади оперативного доводити власні рішення до широких верств населення, отримувати якісний зворотний зв'язок від громадян, а громадяни мають можливість брати участь у політичному процесі, зокрема, через підвищення рівня їхньої проінформованості щодо актуальних проблем, діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також пропонувати альтернативні шляхи вирішення тих або інших проблем, отримувати якісні послуги. На сьогодні існують різні підходи до визначення понять «електронне урядування» та «електронна демократія».

Електронна демократія – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно–комунікаційних технологій [1, с. 4].

Електронне урядування – це спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій [2, с. 61].

Ефективність впровадження якого залежить від багатьох чинників політичного, соціального, економічного, інформаційного, науково–методичного, організаційного, нормативно–правового характеру тощо. Без урахування цих факторів, визначення пріоритетності та їх взаємозв'язків неможливе формування науково обґрунтованої державної політики, а також здійснення державного управління з реалізації «електронного урядування» та загалом розвитку інформаційного суспільства.

Джей Блумлер і Стівен Коулман стверджували, що «Інтернет має «вразливий потенціал» для забезпечення демократичного простору, який є відкритим для всіх і з'єднаний зі справжніми демократичними інститутами. Простір для дискурсу та обговорення слід створити, фінансувати, пропагувати та регулювати. Утримання громадських спільнот у кібер–просторі повинно перетворитися на публічну (державну) послугу, на зразок організації чесних і справедливих виборів, утримання бібліотек чи суспільного телерадіомовлення. Простір довіри не виникне спонтанно і без зусиль» [3, с. 6].

Про електронне урядування та електронну демократію в Україні почали говорити наприкінці дев'яностих років минулого століття. На початку двотисячних розмови перейшли в практичну фазу — були прийняті кілька законів, які давали підстави для розвитку напряду. Зокрема, це Закони України «Про Національну програму інформатизації» (1998 р.), «Про електронні документи та електронний документообіг» (2003 р.), «Про електронний цифровий підпис» (2003 р.), «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» (2007 р.), а також низки актів Уряду, які започаткували формування нормативно–правової бази інформатизації, а саме побудову: телекомунікаційної системи, системи національних інформаційних ресурсів,

інформатизацію стратегічних напрямів розвитку економіки, безпеки та оборони, соціальної сфери тощо [4, с. 165].

Вінниця є одним з міст-лідерів України щодо впровадження електронного управління та електронної демократії в розрізі управління державою.

У 2006 році Вінницька міська рада вирішила надати доступ до всієї інформації та документів, що їх розробляє, планує розробляти і ухвалює, для всіх громадян Вінниці на офіційному веб-сайті Вінницької міської ради. Це означає, що кожний громадянин може бути проінформованим, а отже, вдаватися до дій, для того щоб з його думками рахувалися під час підготовки документів, що сприятиме розбудові демократичної держави і забезпеченню верховенства права та повної прозорості. Ця система повністю впроваджена і функціонує, що дає можливість кожному громадянину мати доступ до всіх документів, які виносяться на порядок денний депутатами Вінницької міської ради та стосовно законодавчих ініціатив.

Щодо пріоритетних напрямків електронної демократії у Вінниці можна визначити:

– Створення партнерських відносин між мешканцями та владою: сьогодні вінничани можуть поставити питання до влади, галузевих департаментів, і, головне, що в певний термін вони отримують відповіді і результати щодо їх звернення. Вінниця стала лідером у впровадженні електронного урядування серед міст України, адже запроваджено технології, які здатні зробити спілкування між владою і громадянами максимально прозорим і доступним.

– Впровадження систем електронного документообігу та цифрового підпису, створення умов для інтеграції інформаційних ресурсів державних органів усіх рівнів: громадянам надається можливість переглядати рішення міської ради, рішення виконавчих комітетів, розпорядження міського голови, спостерігати за бюджетом міста, його видатками та доходами.

– Забезпечення відкритості інформації, збільшення різноманітності та кількості послуг, що надають населенню та суб'єктам господарювання державні органи з використанням електронних засобів та Інтернету: доступ до відкритих даних Вінницької міської ради (виконавчі органи Вінницької міської ради представляють набори даних, опубліковані у формі відкритих даних. Дані оприлюднені на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних), до електронної системи публічних закупівель «ПроЗорро», «Відкритий бюджет», «Відкриті дані», on-line реєстрація до дитячого садочка, on-line перегляд електронної черги а також за допомогою WEB-камер перегляд прямої трансляції зі структурних підрозділів Міської ради та відкритих офісів.

– Підвищення ефективності формування та виконання суспільних програм та проектів: а саме реалізація програми «Бюджет громадських ініціатив», який стартував у 2016 році та передбачає реалізацію соціально важливих для громади проектів, що ініціювали самі вінничани.

Висновки

Вінниця як одне з міст-лідерів України активно використовує засоби електронної демократії. Перший крок до впровадження електронної демократії та урядування був зроблений Вінницькою міською радою ще у 2006 році. Завдяки цьому, населення та громадські організації стали більш обізнані у тих сервісах, які працюють в державі або на місцях, отримали змогу контролювати ці питання, адже сьогодні громадські організації та активісти виступають ініціаторами тих змін, які відбуваються та мають відбуватися в місті та в державі загалом. Більша частина населення позитивно сприйняла концепцію електронної демократії та урядування. Традиційні форми ведення державних справ починають відходити у минуле, адже кожна людина цінує свій вільний час, зручність отримання державних послуг та реалізації своїх прав, і саме реалізація концепції електронної демократії дає можливість вести справи через мережу Інтернет і дозволяє отримувати певні переваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Панцир С. І. Е-демократія в Україні : рекомендації щодо впровадження політики та забезпечення її результативності [Електронний ресурс] / Сергій Панцир, Андрій Когут. – К. : Європейський інформаційно-дослідницький центр, 2015. – 24 с. – Режим доступу : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28784.pdf>
2. Лопушинський А. І. Електронна демократія та електронне урядування: досвід США для України [Електронний ресурс] / А. І. Лопушинський. // Електронна демократія – 2011. – № 2. – Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-2/doc/2/03.pdf>

3. Грицяк Н. В. Електронна демократія як механізм політичної взаємодії : навч.-метод. рек. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов. – К. : НАДУ, 2013. – 44 с. – Режим доступу : http://www.academy.gov.ua/%5CNMKD%5Clibrary_nadu%5CMonografy%5Cc25fded6-553e-4264-8a5e-3a14cea16bfc.pdf

4. Мицишин В. І. Аналіз особливостей побудови систем електронного урядування в Україні / В. І. Мицишин, П. І. Жежнич // Вісн. Нац. ун-ту «Львів. Політехніка». – 2011. – № 699. – С. 164–174. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/ISM/2011_699/17.pdf

5. Слободянюк А. В. Роль громадської думки у процесі демократизації влади (історико-соціологічний аспект) [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Серія «Соціологія. Психологія. Педагогіка». — К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. — Вип. 10. — С. 17–20.

6. Слободянюк А. В. Еволюція концептуальних уявлень про владу в історико-соціологічному процесі [Текст] : автореф. дис. ... кандидата соціологічних наук : 22.00.01 / Анатолій Володимирович Слободянюк ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2002. – 12 с.

7. Слободянюк А. В. Соціальні норми та цінності як невід’ємні характеристики категорії влади [Текст] / А. В. Слободянюк // Вісник Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія «Соціологія. Психологія. Педагогіка». – Вип. 9. – Київ, 2000. – С. 5–7.

Петрик Вікторія Ігорівна — студентка групи МОЗ–13, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: petrik110396@icloud.com

Науковий керівник: **Слободянюк Анатолій Володимирович** — кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Petryk Viktoriia I. — student, Faculty of Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: petrik110396@icloud.com

Supervisor: **Slobodyanyuk Anatoly V.** — PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa